

СТАНОВИЩЕ

на дисертационния труд на тема: "РЕТОРИЧЕСКАТА АРГУМЕНТАЦИЯ В ДЕБАТИТЕ ПО ВОТОВЕТЕ НА НЕДОВЕРИЕ НА КОАЛИЦИОННИТЕ ПРАВИТЕЛСТВА В БОЛГАРИЯ"(2001-2009)
за придобиване на образователната и научна степен „Доктор”,
област на висше образование 2. Хуманитарни науки,
професионално направление 2.3. Философия (Политическа реторика)
Софийски университет „Свети Климент Охридски“,
Философски факултет
Катедра „РЕТОРИКА“

Докторант: ВИОЛЕТА ЕВГЕНИЕВА АШИКОВА

Научен ръководител: проф. д.ф.н. Донка Александрова - Бубняк

Становище от: доц. д-р БОГДАНА ГЕОРГИЕВА,

Професионална биография и обща характеристика на докторанта

Виолета Ашикова е завършила политология и има две магистратури: по „Политически мениджмънт” и „Реторика”. Работата ѝ като политически и парламентарен репортер в програма „Хоризонт” на Българското национално радио действително я „правят пряк свидетел и анализатор на парламентарната практика и политическия процес в страната като цяло.” Академичният път и професионалната реализация са предпоставка за едно задълбочено навлизане в изследваната материя, за обективност на анализите и изводите, свързани с тематиката на дисертацията, както и развиваща се изследователска компетентност и зрелост.

Докторантът посочва достатъчен брой /4/ публикации по темата на дисертацията в основно в научни списания и трудове.

Проблематика и процедурна адекватност

Аспектите на политическия живот и поведение в един преходен период, изпълнен с нестабилност са актуална, трудна и деликатна територия за научното теоретико-практично изследване. Проявен е устойчив интерес към разработването на многоавнищната тематика, на един научен, дисертабилен проблем.

Документацията по процедурата, както и публикациите сочат определен напредък в разработването на тематиката и развиваща се изследователска компетентност.

Авторефератът, в обем от 31 с., съответства съдържателно и структурно на дисертационния труд.

Посочените от дисертанта приносни моменти като цяло отговарят на постигнатите изследователски резултати.

Съдържателна специфика и достойнства на дисертационния труд

Тематичната диверсификация на научноизследователската проблематика дава основание да се направят следните заключения:

1. Представеният дисертационен труд в общ обем от 216 с. включва 325 с. основен текст. Библиографската справка обхваща 225 заглавия, от които 153 на български, 102 на английски и немски и 8 на руски език. Литературните източници са използвани аналитично, библиографията е представителна за интерпретираните научноизследователски и практико-приложни аспекти на проблематиката.

2. Замисълът и целите определят структурата на *дисертационното изложение от пет глави, увод, заключение, приложения*, включващи 2 схеми, 108 таблици и 22 графики на обобщените резултати. Така структуриран, трудът отговаря на изискванията, посочени в Закона за развитие на академичния състав в РБ. Структурата и технологичното изпълнение са логически обвързани, балансирани между теоретична и практико-приложна функционална значимост.

3. Похвален е стремежът на докторанта да се заеме с тема, в значителна степен *актуална, благодатна и многоаспектна в рамките на едно ново изследвателско поле, изискваща мултидисциплинарен и интегративен подход* - с насоченост към недостатъчно разработени аспекти. От тази гледна точка дисертационният трудът носи теоретико-конструктивен, но и приложно-реализиращ характер в обсега на приложните части.

4. *Методическият конструкт* на изследването е ясно, коректно зададен. Докторантът остава верен на методическата си постановка - цел, задачи, обект и предмет на изследване, формулираните три авторски хипотези. Ясно са предпоставени обектът, предметът, целите и задачите на изследването. Изведена е докторската теза, посочени са методите в изследването, конкретизиран е проблемът, описана е структурата, като на фона на основния се откроява и избраният в отделни моменти интердисциплинарен подход. Целта е обвързана с темата и цялостното съдържание. Потърсени са връзки, взаимодействия и взаимовлияния за обобщения и модуляции в изследователския предмет, цялостно са осмислени конструктивните аспекти.

Идентифицирани са проблемите, изведени в обекта и предмета на изследване. Тук дисертантът проявява научна аргументираност и убедителност в изследователската стратегия, познание в изследваната област, аналитико-синтетични, интерпретативни и обобщаващи способности.

5. *В посочения смисъл са приложени различни подходи* към решаването на проблема. В теоретичен план трудът стъпва на постановки с интердисциплинарен и интегративен характер при очертаване и изясняване на категорийния и понятийния апарат в научната област.

В първа глава „Реторика и аргументация: теоретична рамка” са обосновани теоретичните основи с фокусираност върху идентифицирането на изследователските аспекти на аргументацията в пресечната линия на диалектическо и реторическо.

Втора глава „Парламентарната реторическа практика в България: теоретични постановки” представлява обзор на теоретичните постановки относно парламентарната реторическа практика.

В трета глава „Политическата среда и фактологически граници на изследователския период (2001-2009г.)” усилията са насочени към динамичните механизми на политическата среда в границите на изследвания период.

Четвърта глава „Методика на изследването” включва теоретичните основи, методиката и инструментариума за провеждането на изследването.

Петата глава „Анализ на реторическата аргументация във вотовете на недоверие” представлява количествен и качествен анализ на два мандата на Народното събрание на базата на стенографски записи с общ обем от 700 страници.

В заключителната част се обобщават резултатите от интерпретираните въпроси, представящи взаимовлиянието и взаимовръзките на всички релевантни признаци на оценъчност в изведения модел на комплексен анализ. В този смисъл тя представлява цялостно обобщение на наблюденията и анализа на изследвания емпиричен и теоретико-приложен материал. Изводите от изследването са съдържателни и логически коректни с подчертана практическа стойност.

Обобщенията и изводите логически обвързват частите в цялостното изследване.

6. Разработена по този начин, проблематиката отразява съвременното развитие в съответната научна област, представен от докторанта в сравнителен и обобщаващ анализ. Налице е наситеност с различни аспекти и решения.

7. С разкриването на характеристиката на проблематиката на дисертационния труд като цяло е показана научна осведоменост, информационна култура, потенциал и пригодност за научноизследователска работа.

8. *Стилът и езикът* са научно издържани, с яснота и терминологична точност.

Научните приноси се заключават в следното:

На теоретико-методологическо равнище

- Разкрива се решаващата роля на аргументацията с нейните характеристики при регулиране на взаимоотношенията между участниците в комуникативния процес, неговите характерни черти в институционален контекст, а именно - в механизмите на парламентарното управление и ефективност на контролните процедури като ключ на реализация му.

- Научната новост в дисертационната теза е, че се институционализира ролята на реториката и реторическото като качествена определеност за ефективността на аргументативния процес, построен по логически

установен ред, в съчетанието на политологичен анализ и видове езиково взаимодействие. Открояват се спецификите на аргументативния дискурс, характеристиките на специфичната комуникативна вид дейност. Разграничени са трите основополагащи аспекта на стратегическото маневриране.

- Изяснява се, че дебатите по вотовете на недоверие са специфична комуникативна вид дейност, която следва свои специфични аргументативни стратегии за собствена легитимация на политическите участници (парламентарно представени групи и изпълнителна власт, участваща в дебата), което е свързано и с установения социално-политически модел в страната.

- Подробно изведеният категориен апарат и постановките на теоретико-методологично равнище показват, че е реализирано понятийно и функционално стойностно междудисциплинарно и интегративно изследване на проблемите на реторическата аргументация в дебатите по вотовете на недоверие на коалиционните правителства.

На практико-приложно равнище

В практико-приложен аспект въведената методика, емпиричен материал и цялостният анализ, обобщения и изводи доказват изведените хипотези на докторанта:

- В изследването е даден отговор на редица важни за институционалната същност и функции въпроси, свързани с изследователските практико-приложни проблеми относно: делът на изказванията по същество; изведени и защитавани тези от участниците в дебата; ключови понятия и думи; демонстрирани позици; стил на политическо говорене; неформални грешки, допускани в дебата с цел постигане на собственото легитимиране и делигитимирането на политическия опонент и др.

- Дебатите по вотовете на недоверие са специфични видове комуникативна дейност, която следва свои аргументативни стратегии за собствената легитимация на политическите участници.

- Целта на дебатите по вот на доверие не е да обслужва функционалната същност на институционалните приоритети, да поема законодателни ангажменти, а е борба за ефективно прокарване на разделителни линии и изграждане на нагласи от същия тип, спазвайки конфротационните линии от наследената остра политическа непримиримост.

- Посоченият методологически подход от практико-приложна гледна точка е позволил разкриването на същностни черти и особености, отрицателни и положителни тенденции и методологически проблеми на политика затвърдиха като същинско поле на политическа агитация, доказателство за злоупотребата с парламентарно време и подмяната на дебата по същество.

Дисертационният труд обогатява теорията и практиката на политическата реторика на основата на интердисциплинарен и интегративен подход. Той показва, че Виолета Ашикова владее добре научната материя, коментира научните факти, анализира и аргументирано доказва, че притежава умения и способности за реализиране на самостоятелни научни разработки. Трудът е интересно изследване по актуална научна проблематика, изпълнено с компетентност и критичност.

Критични бележки и препоръки

Те представляват по-скоро перспективи за по-нататъшните изследвания на автора: Препоръчвам резултатите от изследването на докторанта Виолета Ашикова да бъдат публикувани в научни статии или монография, чрез които авторката да разгърне изследванията си в полето, което вече е очертано.

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ, посоченото дава основание за положителна оценка на представения дисертационен труд, предвид което си позволявам да предложа на уважаемото научно жури при Философския факултет на СУ „Свети Климент Охридски“ да присъди на ВИОЛЕТА ЕВГЕНИЕВА АШИКОВА образователната и научна степен "Доктор" в професионално направление 2.3. Философия (Политическа реторика), област на висше образование 2. Хуманитарни науки.

**23 май 2015 г.
София**

Доц. д-р Б. Георгиева